

ŞİİR VE GELENEK

Mustafa Özçelik

Özellikle şiirde gelenekten yararlanma meselesi yeni bir konu değil. Geleneksel edebi çizgimizden ayrıldığımızdan bu yana gelenek konusu sık sık gündeme getirilmiştir. Kendilerini bir boşlukta hisseden şairlerimiz, gözlerini geleneğe çevirmek zorunda kalmışlar, o birikimden çeşitli şekillerde yararlanarak şiir yapılarını kurmaya çalışmışlardır.

Bu konuda iki önemli eğilim çıkmıştır ortaya. Kimi şairler gelenekten salt biçimsel manada yararlanma yönüne gitmişlerdir. Ortaya eskisinden daha güzel bir şiir yapısı çıkmış olsa bile bu tür bir yararlanma biçimi şiirlerini kurtarmaya yetmemiştir. Kimi şairler ise biçimsel yararlanmayla birlikte geleneksel şiirin muhtevasına da eğilerek, o anlamda şiirlerini kurmuşlardır. İkinci tavır birinciye göre daha sağlıklı sonuçlar vermiştir elbet.

Bu ikinci tür eğilim bugün de devam etmektedir. Ortaya gerçekten güzel ürünler de çıkmaktadır. Fakat modern dünyanın şiir realitesi içinde kendi şiirinizi kurabilmek için bu tavır tek başına yeterli olamamaktadır. Çünkü şiir, sadece vezinden, kafiyeden, ibaret bir olay değildir. Edebi yapıyı ve anlayışı toplumun yapısından ve anlayışından ayrı düşünemeyiz. Şiir telakkilerini ortaya çıkaran şartlar vardır. Bu şartları oluşturmadan kendimize özgü bir şiiri kurmak da imkânsızdır. Buna bir tür, şairin kendi iklimini oluşturması diyebiliriz.

Kendi iklimimizi kurmak... Bunu başarmadan kendi şiirimizi de kuramayız. Bu manada şairler, şiirin toplumsal, kültürel, siyasi atmosferi üzerinde de kafa yormak zorundalar. Geleneğin bugün için de değer ve önem taşıyan özellikleri bugüne, bireysel ve toplumsal hayatımıza yansıtılmadan geleneğin şiirinden de gereğince ve yeterince yararlanmak mümkün olmayacaktır. Nitekim bugün geleneksel değerlere bağlı birçok şairimiz, sadece o değerlere inandığını söylemekle, o değerlere özgü bir şiir yapısı kuramıyor. Çok yönlü çabalar gerekiyor bu iş için. Bir kere önümüzde dil engeli var. Dil, burada sadece anahtardır. O anahtarla açılacak kapıdan içeri girebilmek çok yönlü kültürel donanımları gerekli kılmaktadır. Oysa henüz dil meselesi bile çözümlenmiş değildir.

Ortada yüzlerce şairi, binlerce şiiriyle bir divan edebiyatımız, bir tasavvuf edebiyatımız, bir halk edebiyatımız vardır. Ve bu edebiyatları besleyen, ortaya çıkaran kaynaklar, başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere, hadisler, peygamber kıssaları, evliya menkıbeleri vs. Genç şairlerimiz daha çok modern şiiri tanıdılar ve ondan beslendiler. Ama eğilimleri, tercihleri bu modern yapı içinde kendimize özgü bir şiiri kurmak ve geliştirmek... Bunun yapılabilmesi için de yukarıda sözünü ettiğimiz temel güçlüklerin aşılması gerekiyor. Bu yapılmadığı sürece şiirimiz ister istemez tıkanma noktalarını aşamayacaktır. Nitekim aşamıyor da.

Temel kaynaklarımız ortada. Şiir verimlerimiz de öyle. Bir yol bulup bunlara ulaşmak zorundayız. Bunu yaparken salt bilgilenme mantığıyla da bu işi çözemeyiz. Şiirimizin kurulup gelişeceği iklimi bulmak ve hazırlamak durumundayız. Rilke, yanından ayırmadığı iki kitaptan birinin kutsal kitap olduğunu söyler "Genç Bir Şaire Mektuplar" isimli eserinde. Bu tespit, bizim için de önemli bir tespittir. Bize şiirimiz için de gereken anlayışı, metodu öğretecek olan kaynak odur. İklimimizi kurabilmenin yolları orada anlatılmaktadır. İnanmak, öğrenmek, uygulamak... Bu, şairler için de yürünecek tek yoldur.